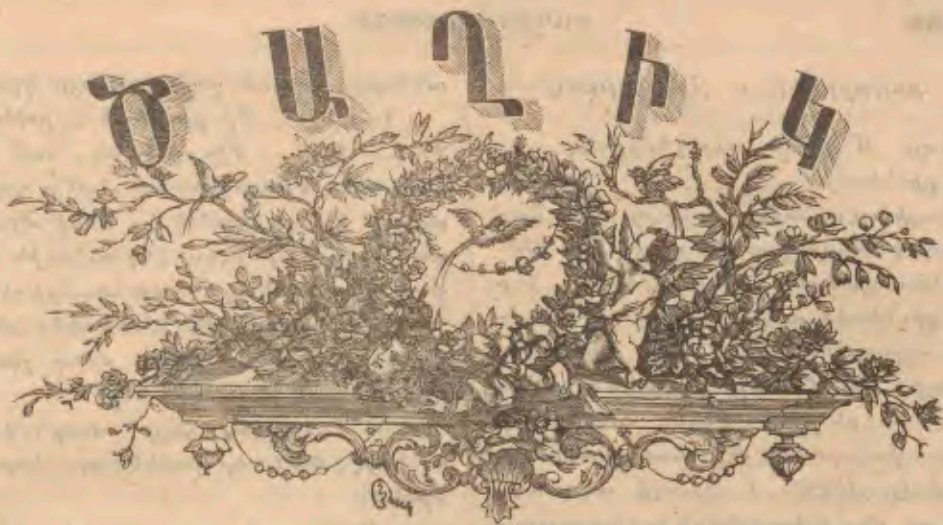

Մ Ա Ղ Ի Կ Մ Ղ Յ

ԹԻՒ 12

1890

ԱՊՐԵԼ 15

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄՈՄԵՐԸ

— o o o o o —

Դիւեր էր. երկնից կապոյտ ի կամար

Կը շողողային ասեղիք անհամար .

Զարէն, մօտ գալով բաց պատուհանին ,

— « Այս քյտերն ի՞նչ էն... » հարցուց առ հանին :

— « Երբ մութը կոխէ , ինչպէս որ մենք մեր՝

Այնպէս ալ Աստուած վառէ իւր մօտեր... »

* *

Յանկարծ հով մ'եղաւ . խիտ անպէր եկին

Սեւաթոյր ֆօղով մրրազնել գերկին .

— « Մոմերն ի՞նչ եղան... » — « Մարեցան հովէն... »

Այն ասեւն , շրթամբն ուր դեռ քոքովէն ,

— « Զանոնք վառելու համար , այժմ , հանի՛ ,

« Իրեն լուցկիներ սա՞նք — երկ , չունի... »

~ ~ ~ ~ ~

ԱԼՓԱՍԱՆ

ՔԻԻՔԻԻՆԵԱՆԻ ԱՒԱԳԵՐԷՑՆ

Հայր Մարթէն աւագերէց էր . . .
Քիւքիւնեանի :

Հացի պէս համեղ, ոսկւոյ պէս համարձակ, հայրաբար կը սիրէր իւր Քիւքիւնեանցիներն . իրեն համար, իւր Քիւքիւնեանն արքայութիւն պիտի լինէր աշխարհիս վրայ, եթէ Քիւքիւնեանցիք քիչ մ'աւելի գոհունակութիւն պատճառէին իրեն : Բայց, աւտ'ի, իւր խոստովանարանին մէջ մտմուկներն ստոյն կը շինէին, և Զատիկի պէս աղւոր օր մը, նշխարքներն իւր սրբատուփին մէջ կը մնային : Բարի քահանային սիրտը կտոր կտոր կը լինէր, և միշտ Աստուծոյ սա շնորհը կը խնդրէր որ իւր ցրուած հոտը դեռ փարախին մէջ չի ժողված չմեռնի :

Արդ, պիտի տեսնէք որ Աստուծոյ լսեց անոր խնդիրքը :

Նոր Կիրակի օրը, Աւետարանէն ետքը, հայր Մարթէն ամսլիոն ելաւ :

« Եղբա՛րք, ըսաւ, կ'ուզէք ինծի հաւատացէք, կ'ուզէք մի' հաւատաք . անցած գիշեր, ես խեղճ մեղաւորս, արքայութեան դուռն էի :

« Զարկի, Ս . Պետրոս դուռը բացաւ :

« Վայ, դո՞ւ ես, տէր Մարթէն, ըսաւ ինծի . ի՞նչ հով փչեց . . . ի՞նչ ծառայութիւն կրնամ ընել քեզի :

« — Ո՛վ Սուրբ Պետրոս, դուռն որ մայր տօմարն ու բանալին կը բռնես, կրնա՞ս ինծի ըսել, եթէ ըրածս մեծ հետաքրքրութիւն մը չէ, թէ արքայութեան մէջ քանի՞ հաս Քիւքիւնեանցի կայ :

« — Մերժեղու բան մը չկայ, տէր Մարթէն, նստէ՛ հոգ, հիմա մէկտեղ կը նայինք ըսածդ :

« Ու սուրբ Պետրոս առաւ իր փոշոտ

տօմարը, բացաւ զայն, ակնոցը դրաւ :

« Նայինք, Քիւքիւնեան, ըսինք, Քիւ . . . Քիւ . . . Քիւքիւնեան, հա՛, ահաւսիկ, Քիւքիւնեան . . . տէ՛ր հայր, ամբողջ երեսը ճերմակ է : Հոգի մը անգամ չկայ . . . ինչպէս հնդկահաւին մէջ փուշ չկայ, հոն ալ Քիւքիւնեանցի չկայ :

« — Ի՛նչպէս : Քիւքիւնեանէն բնաւ մարդ չ'կա՞յ հոս : Բնաւ մարդ չ'կա՞յ : Ըլլալիք բան չէ : Աղէկ նայէ :

« — Մէկը չկայ, հայր սուրբ : Դուռն ալ նայէ, եթէ կը կարծես որ կատակ կ'ընեմ :

« Ես, բարկացայ, ոտքերս գետինը կը զարնէի, և, ձեռքերս միացնելով գթութիւն կ'աղաղակէի : Այն ատեն, Սուրբ Պետրոս,

« — Հաւատա՛ ինծի, տէր Մարթէն, այդպէս սիրադ տակն ու վրայ մի՛ ընէր, որովհետեւ կրնայ ըլլալ որ արիւնդ գլուխդ ելնէ աստից : Վերջապէս, յանցանքը քուկդ չէ : Կ'երենայ թէ Քիւքիւնեանցիներդ իրենց քառասորդեայն քաւարանին մէջ պիտի ընեն :

« — Ա՛հ, գթա՛, սուրբ Պետրոս, եթէ մէկ մը զանոնք տեսնէի, գոնէ, տեսնէի զանոնք և մխիթարուէի :

« — Շատ աղէկ, բարեկամ . . . Սատրեխները շուտ հագիր, որովհետեւ ճամբաները պէտք եղածին չափ աղուոր չեն . . . Աս աղէկ : Հիմակ, կ'երթաս, կ'երթաս, շիփ շիտակ դէպ ի առաջ : Կը տեսնե՞ս սըտեղը, հեռուն, ճամբուն դարձած տեղը : Հոն սև խաչերով զարդարուած արծաթէ դուռ մը կը գտնես, աջ թևիդ վրայ . . . Կը զարնես, դուռը կը բանան : Ողջ առողջ կեցիր :

« Ու կը քալէի . . . կը քալէի : Ան ի՛նչ տեղերէ անցայ : Դեռ կը սարսուռա՛յս բանին վրայ մտածած ատենս : Մացառներով, փայլուն կարկեհաններով և

չչող օձերով լեցուն ճամբայ մը զիս մինչեւ արծաթէ գուռը տարաւ :

« Զա՛թ , չա՛թ :

« — Ո՞վ է զարնողը , ըսաւ խռպոտ ու ցաւագին ձայն մը :

« — Քիւքիւնեանի աւագերէցն :

« — Ո՞ւր տեղի . . . :

« — Քիւքիւնեանի :

« — Հա՛ . . . մտի՛ր :

« — Մտայ : Մեծ գեղեցիկ հրեշտակ մը , գիշերուան պէս մութ թեւերով , լուսոյ պէս շողշողուն պատմութեամբ , մէջքէն աղամանդեայ բանալի մը կախած , կը գրէր , քաւ քաւ ձայն հանելով , սուրբ Պետրոսինէն աւելի խռոտ օտմարի մը մէջ :

« Մէկ խօսքով , ի՞նչ կ'ուզէք և ի՞նչ կը խնդրէք , ըսաւ հրեշտակը :

« — Գեղեցիկ հրեշտակ Աստուծոյ , կ'ուզեմ գիտնալ , — թե՛րեւս ըրածս հետաքրքրութիւն է , — թէ Քիւքիւնեանցի կա՞յ հոս :

« — Ո՞ւր տեղացի . . . :

« — Քիւքիւնեանցի , Քիւքիւնեանի բնակիչներէն , որոնց զխաւսորն եմ ես :

« — Հա՛ , դո՞ւն ես Աբրա Մարթէն :

« — Ծառանիդ , Հրեշտակ Տեառն :

« — Քիւքիւնեան ըսիր , այնպէս չէ՞ :

« Ու հրեշտակը կը բանայ և կը թըղթատէ իւր մայր օտմարն , մատը թա՛ք ընելով , որպէս զի թուղթն աւելի գիւրա սահի :

« Քիւքիւնեան , ըսաւ երկայն հառաջ մ'արձակելով : Տէր Մարթէն , Քիւքիւնեանէն մարդ չկայ քաւարանին մէջ :

« — Տէ՛ր Աստուած , Քիւքիւնեանէն մարդ չկայ քաւարանին մէջ : Տէ՛ր Աստուած , ողորմո՛ւ՛ Աստուած , ո՞ւր տեղ են ուրեմն :

« — Է՛հ , հայր սուրբ , արքայութիւն ըլլալու են : Սատանային ո՞ր ծակը կ'ու-

զես որ ըլլան :

« — Բայց անկէջ կուգամ ես . . . :

« — Անկէ՞ց կուգաս . . . է՛ :

« — Է՛ , հոնտեղը չեն . . . ա՛հ , սուրբ Աստուածածին :

« — Ի՞նչ ընենք , տէր հայր , եթէ ոչ արքայութեան ոչ ալ քաւարանին մէջ են , ուրեմն ուրիշ տեղ չկայ , բայց եթէ . . . :

« — Սո՛ւրբ Խաչ , Յիսո՛ւս . վա՛յ , վա՛յ , վա՛յ : Ըլլալի՞ք բան է . . . արդեօք ինձ հետ կատա՞յ կ'ընեն . վա՛յ , վա՛յ վա՛յ մեզի . ի՞նչպէս արքայութիւն պիտի երթամ ես , քանի որ Քիւքիւնեանցիներս հոն չեն :

« — Մտիկ ըրէ , խեղճ տէր Մառթէնս , քանի որ կ'ուզես , ինչ կ'ըլլայ ըլլայ , ամեն բան իմանալ , և աչքով տեսնել ինչ որ կ'անցնի կը դառնայ , սա ճամբան բռնէ , ու վազէ՛ , թէ որ վազել գիտես . . . : Զախ կողմը , կը գտնես մեծ դուռ մը , հոն ամեն բան կ'իմանաս : Աստուած հետդ ըլլայ :

« Ու հրեշտակը դուռը գոցեց :

« Կարմիր խարոյկով սալայտտակուած երկար ճամբայ մ'էր այն : Դինովի պէս կ'երերայի , ամեն մէկ քայլիս , կը սայթաքէի . ջուրի մէջ թաթխուած էի , մարմնոյս բոլոր մազերէն քրտինք կը վազէր , ծարաւէն չնչսսստա էի . . . : Բայց ազէկ որ բարի սուրբ Պետրոսը փոխ տուած էր ինձի այն արեւները . ոտքերս չ'այրեցան :

« Կաղն ի կաղը բաւական իյնալէ ելնելէ վերջ , ձախ կողմն դուռ մը տեսայ . . . ոչ , կտմար մը , ահագին բաց կամար մը , մեծ փուռի մը բերնին նման : Ա՛հ , զաւակներս , ան ի՞նչ տեսարան էր . . . : Հոնտեղը անունս չհարցուցին . արձանագրութեան տեսարակ չ'կայ հոն : Խու՛մբ խու՛մբ ներս կը մտնեն այն տեղ ,

եղբայրներս, ինչպէս որ դուք կիրակի օրը գինեւորեն կը մտնէք:

Խոշոր խոշոր քրտինքի կաթիլներ կը հոսէին դէմքէս, և սակայն փայտ կը տրած էի, կը սարսուռայի, մազերս կը տնկուէին: Այրած, խորոված միսի հոտ կուգար քիթիս, ճիշդ այն հոտին պէս որ մեր Բիւքինեստին մէջ կը տարածուի երբ էօս պայտառը, ծերուկ էջու մը ոտքը կ'այրէ պայտելու համար: Այն գարշահոտ ու կրակի պէս տաք օդին մէջ շունչս կը հատնէր. կը լսէի ահաւելի աղմուկ մը, հեծեծանքներ, ղողանջիւններ և անէծքներ:

« — Է՛յ, պիտի մտնե՞ս թէ չէ, քսաւ եղջերաւոր սատանայ մը, երեք-ժանին ինձ երկնցնելով:

« — Ե՞ս, ներս չեմ մտնէր: Աստուծոյ բարեկամ եմ ես:

« — Աստուծոյ բարեկամ եմ..... է՛յ, քոսոտ գլուխ, ի՞նչ ընելու եկեր ես հոս.....:

« — Հոս եկայ ա՛հ, մի խօսիք, ոտքերուս վրայ ալ չեմ կրնար կենալ..... հոս եկայ..... հոս եկայ հեռու տեղէ խոնարհաբար ձեզի հարցնելու..... թէ թէ դիտուածով հոս չկա՞յ արդեօք մէկը..... Բիւքինեստին մէկը.....:

« — Վա՛յ սարսափելի. է՞ն ես ինչ ես, կարծես թէ չգիտե՞ս որ բոլոր Բիւքինեստը հոս է: Եկո՛ւր, տձեւ ագռաւ, եկուր նայէ՛. տե՛ս ինչպէս կը տեղաւորենք հոս, սա նշանաւոր Բիւքինեստնցիներդ.....: »

« Եւ տեսայ, բոցեղէն զարհուրելի յորձանքի մը մէջէն:

« Երկայն Բօք-Կալինը — ամենքդ ալ կը ճանչնայիք զանիկա, եղբայրներս — Բօք-Կալինը, որ այնչափ կը խմէր,

և իրեն լսեղձ Բլէռօնին ոջիւններն այնչափ կը քթուէր:

« Տեսայ Բասքալ Տուա-տը-Բուան, որ սլարոն Ժիւլիէնին ձիթապտուղներով իւր իւղը կը շինէր:

« Տեսայ Հասկաքաղ Պապէն, որ, հասկերը քաղած ատեն, իւր որան աւելի շուտ կտպած ըլլալու համար, ուրիշներուն արդէն քաղած հասկերը կ'առնէր:

« Տեսայ Գրարաղի վարպետը, որ իր սայլակին անիւներն այնչափ աղէկ կ'իւղոտէր:

« Եւ Տօֆինը, որ իր հորին ջուրը այնչափ սուղ կը ծախէր:

« Եւ Թօռթիյեառը, որուն եթէ հանգիւզէի զԱստուած իմ վրայ կրելով, կը փախչէր, գտալը գլուխը և ծխափողը բերանը..... խրոխտ մարդու նման իբրեւ թէ շան մը պատահած ըլլար:

« Եւ Քուլօն, և Ժագը, և Բիէռը, և Թօնին.....:

*

*

Յուզուած, վախերէն դեղնած, մըտիկ ընողներն հեծեցին, իրենց առջեւ բացուած դռնիքին մէջ, որն իւր հայրը տեսնելով, որն իւր մայրը, որն իւր եղբայրը, որն իւր քոյրը.....:

« Կը զգանք եղբայրներս, կրկնեց բարի Մարթէն աբբան, աղէկ կը զգաք թէ սա ասանկ չ'երթար, Հոգիներուն բեռը իմ վրաս է, և կ'ուզեմ, կ'ուզեմ ազատել զձեզ այն անդունդէն որու մէջ գլխովայր գլորելու վրայ էք: Վաղը գործի կը սկսիմ, չուշացնելով: Ու գործ պիտի չսկսիսի տեսէք ինչպէս պիտի ընեմ: Որպէս զի ամեն բան աղէկ ըլլայ:

« Վաղը, երկուշաբթի, ծերունիներն ու պառաւները պիտի խոստովանենք: Աս բան մը չէ:

« Երեքշաբթի, տղայքը: Շուտ մը

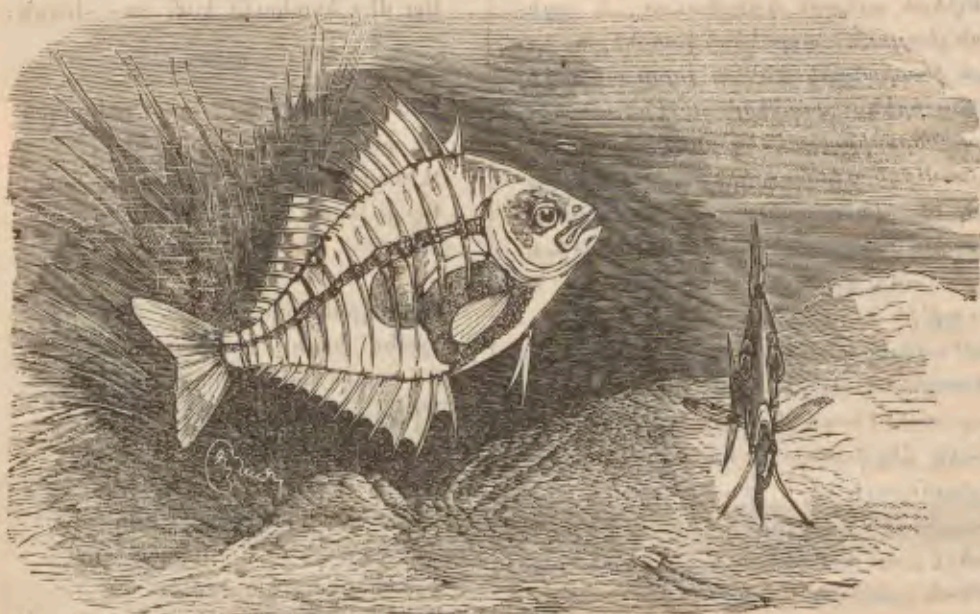
կ'ըլլայ : Զորեքշարթի , մանչերն ու աղ-
չիկները . աս քիչ մը երկայն կը տեւէ :
Հինգշարթի , էրիկ մարդիկը : Կարճ կը
կապենք : Ուրբաթ , կնիկները : « Պատ-
մութիւն չ'ուզէր » կ'ըսեմ անոնց : Շա-
բաթ , Զաղացականը..... մէկ օրն մինակ
անոր համար չատ չէ..... :

« Եւ եթէ մինչեւ կիրակի լմնցնենք ,
չատ երջանիկ պիտի ըլլանք :

Ըսուածը կատարուեցաւ : Եթէ լը-
ւացուեցաւ :

Այս նշանաւոր կիրակիէն ի վեր ,
Քիւքիւնեանի առաքինութեանց անուշ
հոտը մինչեւ տասը փարսախ կ'երթայ :

Եւ բարի հովիւ տէր Մարթէն , եր-
ջանիկ և բերկրապատար , անցած գի-
շեր երազեր է որ , բոլոր իւր հոտը ե-
տեւը ձգած , շողշողուն թափօրով մը ,

ԹԱՓԱՆՅԻԿ ԶՈՒԿՐ

« Կը տեսնէք , տղաքս , երբոր ցորենը
հասած է , պէտք է կտրել . երբոր գի-
նին քաշուած է , պէտք է խմել : Բա-
ւական ալտոտ լաթեր կան , գործը զա-
նոնք լուալն է , և աղէկ լուալ :

« Աստուած ձեզի շնորհք տայ : Ամէն »

*
* *

վառուած մամբուլն , քաղցր բուրուճներ
տարածող խունկերու ամպի մը և Զֆեզ
Աստուած փառաբանեմք երգող ձայնա-
ւոր մանուկներու մէջն , Աստուծոյ
քաղաքին աստեղազարդ ճամբէն վեր
կ'ելնէր :

Թարգմ.

ԱԼՖՈՆՍ ՏՕՏԷ

ԱՐՇԱԿ ԶՊԱՆԵԱՆ

ԴՈՒՍՏԻՆ

Այո՛, գիտեմ սիրելի մայր,
Երբ հիւանդ էր իմ փոքրիկ եղբայր,
Աղօթեցի Տեառն անդադար
Որ շնորհեց մեզ եղբայրս Աբգար:

ՄԱՅՐՆ

Է՛հ, ուրեմն, պէ՛տ է եւ դու
Խնայես ծաղկանց արձուկ այդու:
Զի որպէս փոքր եղբայր կրսուէր,
Մեզ ապագայ սայ մեծ յոյսէր.
Նոյնպէս ծաղկունք այդ գեղազնայլ
— Որք ունին բոյր եւ գոյն ու փայլ —
Են ու լիցին մեզ օգտուէս,
Զի չիք ասէն խոստն անպէս,
Թող զոքոսս որ մեզ մեղու
Այդ ծաղկէն լոյս, մեղր հեղու:

ԱՐԻՍՏԱԿԵՍ ԶԻԹՃԵԱՆ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՒՆՈՒԹԻՒՆ

Մեր ախտից և հիւանդութեանց մեծագոյն մասը չափազանցութիւններէ յառաջ կուգան: Չափազանց աշխատութիւնք կ'իտանգարեն մեր մարմին և կը ճմլեն հոգին: Եթէ մարդ ուզէ շատ գործոց ձեռք դարնել, շատ կ'սխալի: Վասն զի չ'կարենալով այդ ամեն ինչ ըստ կարի ի գործ դնել, կ'իշտանայ եւ կ'յուսահատի: Սակայն ասով պէտք չէ իմանալ թէ՛ մարդս անհոգ պէտք է լինի իր գործերուն մէջ և անոնց գործադրութիւնը ուրիշներուն թողու, այլ ընդհակառակն որչափ որ կրնայ պէտք է աշխատի և իր ձեռքովը արդիւնք մ'ստանայ: Երբ մարդ կ'սկսի իր գործ յառաջացնել՝ ընդհանրապէս աւելի ախորժանօք և շուարթութեամբ կ'գործէ. այս պահուն երբեք դանդաղութեան չ'մատնուիր և աւելի լուա-

գոյն գործելով իր առողջութեան իսկ չ'վնասեր, երկար և տևողական աշխատութիւնները կ'այլայլեն և կ'սկիւրացնեն զմարդ:

Աշխատող մարդը հասարակօրէն ուրախ զուարթ կ'ըլլայ, ամենեւին չը ձանձրանար աշխատութենէ, վասն զի քաջ գիտէ թէ ծուլութիւնը մարդկան առջեւ անարգելի կ'ընէ զմարդ: Մարդուս առջին պարտաւորութիւններէն մինն է՝ ծայլ չ'ըլլալ. նմանապէս ձանձրոյթ ու բեռ չ'լինիլ ընկերաց, աշխատասէր հոգիէ մը կ'ծագի նաև լարերարութիւն և տառապանքներութիւն, այս զգացումները կ'վառեն զհոգին և կ'լեցունեն մաքուր ու անկեղծ տրախութեամբ: Հարստութիւնն ու գործունէութիւնն կ'րարծրացնեն զմարդ, իսկ ծուլութիւնն տագնապի մէջ կ'թողու:

Ծուլութիւնը մոտաւ աշխարհ դատարկութեամբ, ինչո՞ւ համար այնչափ եռանդեամբ կ'սխալուենք դոստոնք, խաղ ընկեր, վասն զի դատարկ ենք և ինչ ընենք իսկ չ'գիտենք, ո՛վ որ աշխատութիւնը կ'սիրէ՝ ինքն իրեն բաւական է: Խելացի մարդը երբեք պարապ չ'կենար այլ կ'գտնէ իրեն նպատաւոր զբաղում մը որով կարենայ ընուլ պարապ միջոցը յոր ձանձրոյթ կ'զգար:

Ուրեմն կ'տեսնէ՞ք փոքրիկ ընթերցողներ, ո՛րքան պիտանի է մարդուս աշխատութիւնն, պահեցէք ձեր մտաց մէջ սոյն տողերն որոնք ուղեցոյց մը կրնան լինիլ ձեր գործած կամ գործելիք ուղւոյն: Սիրեցէք ճշմարտութիւնն, բարի օրինակներ ունեցէք միշտ, յարգեցէք ձեր ընկերներն, վանեցէք խաբար ծուլութիւնն ու դատարկութիւնն, աշխատեցէք սյնքան որքան որ կ'ներէ ձեր ժամանակն ու կարողութիւնն, յայնժամ իրականացած պիտի տեսնէք այս իմ

բոլոր գրածներ և պիտի խնդրէք ինձմէ միշտ այս պատուական հանդիսի սուղ էջերուն մէջ աւելի օգտակար և շահաւէտ խնդրոց վրայ տեսութիւն ընել ձեզ :

Զմիւռնա

ՅՈՎՀ. Խ. ՇԱՀՈՒՄԵԱՆ

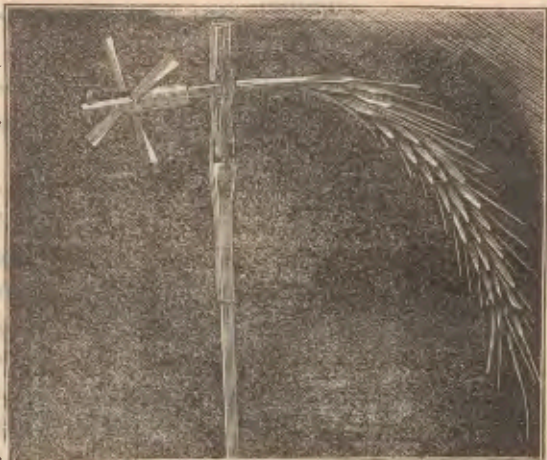

ԳԻՏԱԿԱՆ ԶՐՕՍԱՆՔ

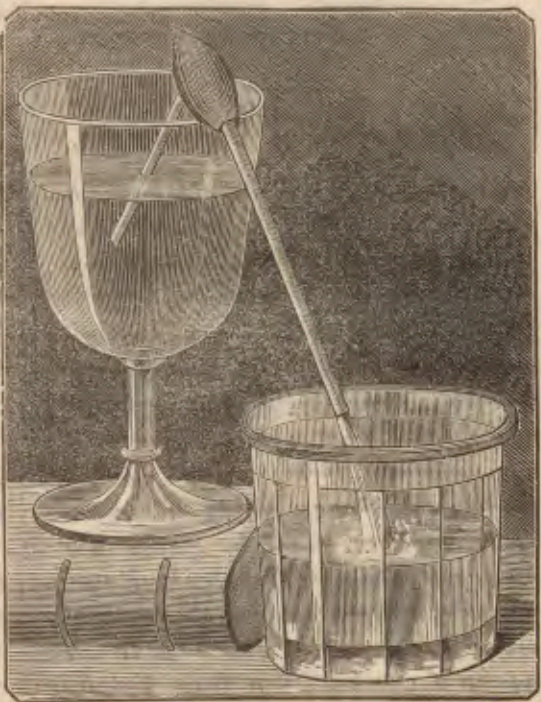
ՅԱՐԴԷ ԽԱՂԱԼԻՔՆԵՐ

Ամեն ոք գիտէ թէ կարելի է ջնջին առարկայներով, ինչպէս, խից, լուցկի, գնդասեղ, շինել բազմաթիւ խաղալիկներ, և երբ կը յիշատակենք այդ ջրնջին առարկայներն որք ինչ ինչ պարագայից մէջ կրնան օգտակար ըլլալ, չը պիտի մոռնանք յարգն կամ ցորենի և գարիի թարմ ցողունները, ցուցնելով թէ՛ այնքան հասարակ նիւթն կրնայ գործածուիլ շատ մը արուեստական առարկայից շինութեան համար :

Աւասիկ այս խնդրի՝ զոր կ'ուզենք լուծել, պատկերին մէջ ներկայացուածին պէս հողմաղաց մը շինել յարգով, գործածելով միայն յարդի ճիւղ մը, առանց գնդասեղի, խէժի և դերձանի պէտքն զգալու : Աւասիկ թէ ինչպէս : Յարդի ճիւղէն կտրեցէք 16 հարիւրերորդամեղր երկայնութեամբ ճիւղ մը որ պիտի լինի օդային խողովակն : Ինչպէս ՎԴ պատկերն կը ներկայացնէ : Շինեցէք յարդի համաչափ ճիւղերէ անիւ մը և զայն հաստատեցէք վերստին յարդէ շինուած քառակուսոյ մը մէջ, որոյ վերջաւորութիւնն պիտի լինի եռանկիւնածեւ : Կը մնայ օդային խողովակն հաստատել դարձող անւոյն դէմ առանցքի մը մէջէ անցնելով, յետ որոյ բերնի թեթեւ շունչ մը շարժման մէջ

(Պատ. 2. Ղեկաւոր ջաղացք :)

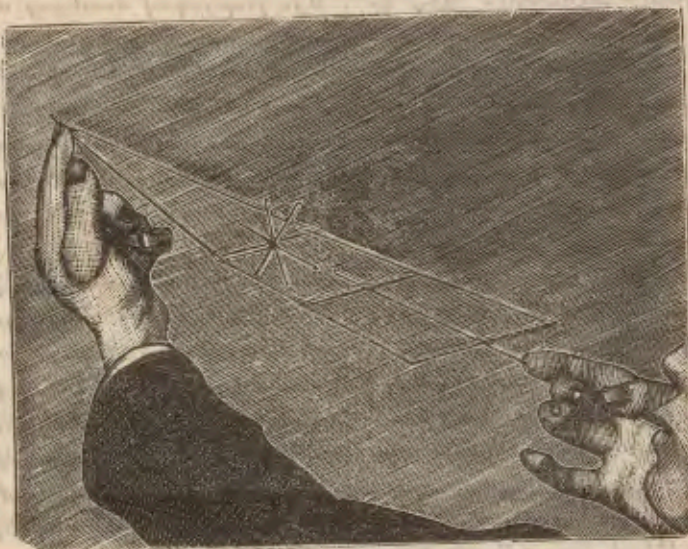

(Պատ. 3. Սիֆոն :)

կը դնէ անիւն և կ'ունենանք այսպէս յարդի մէկ ճիւղէ շինուած հողմաղացք մը, ուր կը ժայլին անշուշտ նիւթին ղօրութիւնը և արուեստին ճաշակը:

Աւասիկ ուրիշ մէկ տեսակ ղեկաւոր քաղաքք մ'ալ: Հանգոյց մը ունեցող բաւական ղօրաւոր ցորենի թարմ ցօղուն մը առէք և վերի մասին մէջ ճեղք մը բացէք և անցուցէք մէջէն ցորենի մը ցօղունն իւր հասկովն որ դեկի պաշտօն պիտի վարէ: Զաղացքին թեւերը կազ-

որ աւելի ցած մակերեսի մը վրայ կը դառնուի: Կաղին մը, կամ ծիրանւոյ կուտ մը առէք և անոր մէջ երկու ծակ բացէք հերիւնի մը միջոցաւ կամ քարծր քարի մը դէմ շփելով: Այնպիսի ծակեր որոց տրամագիծն պարտի լինել 2 հազարերորդամէթր: Զայս ընենէնդ վերջ, մէջինը պարպեցէք դնդաւեղով մը և երկու ծակերուն կանցնէք երկու յարդի ցօղուններ, մին առաւել մեծ քան ըզմիւսն: Խողովակին և ծիրանւոյ կուտին

(Պատ. 1 Հողմաղացք)

մուած են չորս կողմէ կարուած աւելի ղօրաւոր ցօղունով մը: Եւ այս ամենն վերջանալէն յետոյ, կը մնայ երրորդ ցորենին ցօղունի մը վրայ հաստատել գործին, ինչպէս կը տեսնուի Զգ պատկերին մէջ:

Սոյն աննշան ցօղուններով ո՛չ միայն կրնանք ունենալ հողմաղացքներ, այլ և սիֆօն:

Սիֆօնն այնպիսի խողովակ մ'է որ կը ծառայէ բարձր ամանի մը մէջ եղող ջուրը պարպելու երկրորդ ամանի մը մէջ

հետ միացած տեղերն կը լեցնէք կնքամամով: Կը մնայ բերնով շնչել երկայնագոյն խողովակին ծայրէն հեղանիւթը հոսեցնելու համար: Ահա այսպէս երկու յարդի ճիւղեր բնագիտական պարզագոյն կանոնի մը յենեալ կրնան ճշմարիտ սիֆօնի մը դերը կատարել, հաստատելով անգամ մ'եւս սա՛ ճշմարտութիւնն թէ՛ մեծամեծ օրէնքներ կրնան ջնջին նիւթերով իրադործուիլ:

Թարգմ.

Մ. Դ. ՄՈՋԵԱՆ

ԱՌ ԱԶՆԻԻ ԲԱՐԵԿԱՄԸ ԻՄ

ԳՐԻԳՈՐ ԷԾԷՆՏԻ ԱՐԳԻԱՐԵԱՆ

Դողդեղուն ու կթոտ քայլերով մօտեցայ իմ ճանապարհի վերայ եղող գերեզմանատան մի, և աչերս վար առած այդ տխրատեսիլ կոյտերու վերայ մի հարևանցի ակնարկ ձգեցի։ Անդ կը քնանար մշտն ու վաճառական, մուրացիկն ու մեծափարթամն։ Ո՛հ, Գողգեսա անյագ հողն նոր ողջակիզաց դալըստեան կ'սպասէր ակնապիշ։ Անդ կը քնանար յաւիտենական քնով այն մանուկն մատուղա, որ երբեմն իւր մօր ըստինքէն կը կախուէր. ո՛հ այժմ անձայն ու անձուկ, լռիկ ու հեղիկ հողէ բարձիկն ընդգլուխ երկինքն ի վերայ հանգիստ ու խաղաղ քուն մի կը քաշէր. երբ աչերս տապանաքարին վերայ պըտըտցուցի. « Ապրեցաւ յաշխարհի մանուկն այս մէկ տարի » խօսքերն ընթերցայ։ Մի քանի քայլ ընդ առաջ գընալով տեսայ մի այլ մեծ գերեզման, որոյ վերայ քանդակեալ էր սա խօսքերն. « Մեռաւ վաճառականն այս 3 տարեկան հասակի մէջ »։ Երբ զայս ընթերցայ, պահ մի ինքիրմէս ելած սկսայ մոտժուլթեան խորը թափանցիլ, թէ՛ կրնա՞յ լինիլ արդեօք որ հնգամեայ մանուկ մի վաճառականութեամբ ժամանակ անցունէ ու նովաւ մօնայ ի փոս գերեզմանի։ Այս մօմտուքով մի քանի քայլ ևս փոխելով տեսայ մի այլ գերեզման, աւելի փառաւոր ու ուշագրաւ քան զառաջինն, աչերս վրայի գրութեան յարեցի և սկսայ ընթեռնուել. բայց ի՛նչ տեսնամ, զարմանքն առջինէն աւելի պատեց զիս. յետինն զարմանալի քան զառաջինն, զի այդ տապանաքարին վերայ ևս սա խորհրդաւոր ու վստն ինձ անմեկնելի խօսքերը

կարդացի. « Մեռաւ հեղինակն այս 3 տարեկան »։ Ի՞նչ կարէի առնել այս անհամբերելի տեսարանաց առաջ, կասկածը պատեց զիս թէ՛ մի՛ գուցէ վրիպիմ, բայց ուշի ուշով կրկին ընթերցայ յար ու նման առաջնոյն։ Ալ մտադրեցի թէ մի քանիներն ևս քննելէ զկնի երթամ և քահանային հարցունեմ թէ՛ արդեօք այս քաղաքի բոլոր ժողովուրդն կարճակեաց են, և թէ 4—5 տարեկանէն բարձր ապրող չիկա՞յ անդ։ Այս խորհրդով մօտեցայ մի այլ գերեզմանի, որուն քանդակներն զմարդ կը սքանչացնէին իրենց փայլերով, ու նահապետական ճաշակով ուշագրաւ. ո՛հ ով զարմանալի, ինչ նկատեմ տապանաքարին վերայ գրուած. « Հանգեաւ ի Տէր ի հինգ ամաց »։ Կարդալով այս ալ առանց ընդերկար քննութեան, փութացի առ քահանայն քաղքի. գըտնալով աւելորիկն ղեկեղեցւան հարցուցի նմա թէ՛ « Ձեր քաղաքի մարդիկն քանի՞ կարճակեաց են որ ի վերայ տապանաքարից ամենաերկարակեացը 5—6 տարի նշանագրուած է. մինչդեռ ի մեր երկիր կը լինին հարիւրամեայ ծերուկներ »։ Տէր հայրն հեգնելով իմ հարցման վերայ սա զարմանալեանքն ու խորատալից պատասխանն ետ ինձ. « Որդեա՛կ, մարդս կը գայ յաշխարհ որպէս զի ծառայէ Աստուծոյ, ու յետ մահու իւրոյ բարեւոք անուն մի ժառանգելոյ համար յաշխարհի աստ աննման ու օրինակելի կեանք ու կենցաղ մի ունենայ. ահա սմա համար է որ մեր գերեզմանաց վերայ նուազ թուով են նշանակեալ երկարակեաց մարդիկ. դիցուք թէ մարդ մի կասրի 50 երկայն տարիներ. այնքան ժամանակամիջոցի մէջ քանի՞ տարիներ բարեւք, սրբութեան արժանի ու օրինակելի կեանք

անցուցեր է, ենթադրենք հինգ տարի, ահա մեր բուն ու մաքուր հաշիւն այդ հինգ տարին պէտք է լինի, զոր կը դընեմք իւր գերեզմանաքարին վերայ. ըսել է թէ 45 տարին ընդունայն է վատներ. վա՛յ, բիւր վայ այսպիսի թշուառ արարածոց, որք երբէք չեն գիտեր նախախնամութեան շնորհած անգին ժամերն ի բարին գործածելով յաշխարհի անջնջելի անուն մի ժառանգել. ահա որդեհա՛կ, այս է մեր սովորութիւնն ու կանոնն։»

Երբ ծերուկ քահանան վերջացուց իւր խօսքն, ես ի մօտ ասացի, ո՛հ, եթէ աստ մեռնիլ հարկ լինի, պաղ ու ցուրտ տապանաքարիս վերայ եկաւ - անցաւ խօսքերէն ի զատ զի՞նչ կարեմ գրել տալ, զի չեմ ունեցեր օրինակելի մի վրձիւ։ Բայց պատկառելի քահանային բերնէն ելած սոյն բարի ու անմահ խրատներն ինձ պահ մի մտածել տուին իմ անցեալ բազմատախտար, որով կարողացայ ներկաս ապահովել ու տապաքայիս առաքինի մարդ մի լինելու քաջ յուսով կենցաղավարել այժմ։ Բիւր երանի նոցա որք յետ մահու իւրեանց, եկաւ - անցաւ խօսքերը չեն գրել տար պաղ ու ցուրտ գերեզմանաքարաց վերայ։

Ասանա

Պ. Ս. ՈՒՐՖԱԼԵԱՆ

Թողումք այլոց հարստութիւնը, եւ մենք շատանանք առաքինութեամբ։

Հպարտութիւնը փոքրոգի եւ յիմար մարդոց յատուկ է։

Մարմնոյ երջանկութիւնն կը կայանայ յառողջութեան, իսկ հոգւոյն ի գիտութեան։

Ս. Գ.:

ՀԱՄԱՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԻՄՆՈՒՍԱՅԻՆ ԲՆԻՆԻ

ԵՐԿԻՐ ՓՐԱՆՍՈՒԱ ԺՕԶԷՓԻ

ԵՒ

Ծ Ո Վ. Ն Ո Ր - Զ Է Մ Պ Լ Ա Ի

ԳԼՈՒԽ Ե.

Թե ի՞նչպէս կը գտնան Ֆրանսուա-Ժօզեֆի երկիրը. — Առաջին արշաւանք. — 1873ի ձմեռն. — Շուներն. — Արեգակն վերադարձն. — Հիւսիսայգ։

(Շարունակութիւն 11 քիւէն)

1873ի աշունն բացառիկ կերպիւ մեղմ եղաւ, բայց ընդհուպ ձիւնն սկսաւ առատաբար տեղալ և սառնամանիք ծածկեցին հետզհետէ լճերն։ Սեպտ. 9ին, արեգակը ժամը 8ին ի մայր կը մօնէր, և մեք գիշերն կրկին տեսանք աստեղաց պլպլալն։ Թռչունք սկսան դաղթել և ճայերն մեկնեցան։

Սեպտեմբրի վերջերն ծագեցան երկնակամարին վրայ հիւսիսայգներ։ Կը լուսաւորէին ի հեռուստ ֆուանսուա-Ժօզեֆի երկրին գծերն, տալով ճանապարհորդաց սա քողցր համոզումն՝ թէ երկիրն միշտ իրենց հորիզոնին մէջ կը գտնուէր։

Սառոյցք կ'սկսէին իրենց մէջ ճեղքեր բանալ, հոկտ. 15ին, նաւն ամենամեծ վտանգի մը ենթարկեալ կը թուէր լինել. կողերուն մէջէն լսելի կը լինէին նորանոր ճարճատիւններ. չարագուշակ և աղետալի։

Միջոց մը միայն կար խոյս տալու համար այս աւերիչ սպառնալիքներէն, թողուլ ժամանակին նաւը, նոր երկիրն ելնելու համար։

« Այսպէս էր ահա մեր խորհուրդն , կ'ըսէ Բաեէն . գնդապետն , երբ հոկտեմբերին , 15 քիլոմէթր հեռի մղուեցանք սառնակոյտերու մէջտեղ , որոց մի քանին հսկայական մեծութիւն մ'ունէին : Յաջորդ առաւօտն , նշմարեցինք երկիրն մեր առջեւ , հիւսիսային արեւմտեան կողմն , իւր չըջագծերուն պայծառ երևոյթն գուշակել կուտար մեզ հասնիլ այդ ցամաքն առանց վերադարձի ներութիւններ կրելու :

« Այսպէս մեր պաշտօնն խիստ չուտ կատարուեցաւ : Վայրենի և անյաղթելի ուժգնութեամբ մը զինեալ , սկսանք արշաւել դէպ ի ցամաքն , և քիչ յետոյ գտնուեցանք 3 քիլոմէթր տարածութեամբ դաշտի մը վրայ , ուր սառույցն 15 հարիւրերորդամէթր թանձրութիւն ունէր :

« Հաւտնականաբար սակաւ ժամանակ առաջ ջուրն անյայտացած էր այդ վայրէն , և երկու ամիս առաջ եթէ հոն եղած լինէինք , Թէկէթօմ պիտի կրնար շարժիլ ըստ իւր կամաց : Անկէց ընթացանք դէպ ի ծովեզրն . այն երկիրն , ուր ոտք կոխեցինք , բաղկացեալ ձեան , ժայռի և սառույցի խառնուրդէ մը բոլորովին տխուր էր . բայց մեզ համար դրախտին ծիծաղուն գաւիթն երևցաւ :

« Հիացեալ մեր աշխարհակալութեան վրայ , հետաքրքիր ակնարկ մը կ'արձակէինք ժայռին ամէն մէկ ձեղքին վրայ , սիրով կը բռնէինք ամէն մէկ կըտոր սառն : Երկրին երկրաբանական կազմութիւնն Բանտիւլ կղզեաց համանման էր , որք կը գտնուին կրօնէլանտի արեւելակողմն , Գալով բուսոց , տներեակայելի աղքատութիւն մ'ունէր և բեւեռային բոյսերէ կը բաղկանար : Եղնիկներու և աղուխոց հետքն իսկ չկար : Բովանդակ կղզին բացարձակա-

պէս զրկուած կ'երևէր կենդանի էակներէ :

« Ելանք բարձրաբերձ ժայռի մը վրայ , ուսկից տեսանք , դէպ ի հարաւակողմն , սառնապատ ծովն , մինչեւ բազմաթիւ քիլոմէթր հեռի մեր նաւէն :

« Այդ երկիրն կոչեցինք Վիլգէֆ կղզի :

« Դժբաղդութիւնն այն էր որ հոս վեց կամ ութ շաբաթ վերջ հասանք . մի քանի օր ևս մեզ կը մնար , յորս վերջալուսոյ օրհասական փայլ մը թոյլ կուտար մեզ շարունակել արշաւանքն , անբաւական գոհացնելու համար մեր օրինաւոր հետաքրքրութիւնն : Յաջորդ արշաւոյն , այսինքն 1874ի գարունն զմեզ պիտի գտնէ՞ր միւսնոյն վայրն :

Նոյեմբեր 3ին , առաւօտեան ժամը ութին , խորին մթութեան մէջ , ճանապարհորդք գնացին այցելութիւն տալ կղզւոյն հիւսիսակողմն . գտնուող նոր սառնակոյտի մը , վեց ժամուան արշաւանքէ մը վերջ հոն հասան :

Ամսոյն 6ին , 31⁰ աստիճան ցրտութեամբ , հասան մինչեւ Վիլգէֆ կղզւոյն հիւս . արեւմտեան ծայրն , և առաջին անգամ լինելով՝ լայնութեան 80⁰ աստիճանն անցան : Այդ վայրէն , անյադակնարկներ արձակեցին Ծռանսուա Ժօզէֆի երկրին վրայ :

Հակառակ այս ամեն ծանօթութեանց չկրցան առնուլ ճշգրիտ տեղեկութիւններ մերձաւորագոյն երկրաց վրայ . բովանդակ երկիրն իրենց համար կը մնար անլուծելի հանելուկ մը :

Բեւեռային գիշերն կ'սկսէր , և ամէն օր վերջալոյսն կը յառաջանար : Վերջտին ընկղմեալ սենեկաց և խշտեկաց մէջ , ուղեւորք նախորդ ձմրան կեանքն սկսած էին շարունակել : Այս անգամ գոնէ իրենց երազներն նուազ մթին

էին . իրենց կրած հոգնութիւններն ու բազմատեսակ վտանգներն գեղեցիկ արդեամբ մը վարձատրուած էին , և տն-համբեր բեւեռային արեգական վերադարձին կ'սպասէին՝ իրենց սլաղալից յուսոց իրականացումն տեսնելու համար :

Հոկտ . 31էն հետէ , կէս գիշերէն վէրջ ժամ Յին տեսանելի եղաւ համաստեղութեանց մեծագոյն մասն , ժամը

տարին : Ոչ ևս վերջալոյս , վեց չաբաթ անընդհատ կատարեալ մթութիւնն տիրեց : Նոյն օրն , արեգակն Վե սասիճանին վրայ կը գտնուէր , այնպէս որ 79, 920 մէթր բարձրութենէ մը կարելի չէր գոյն նշմարել ,

Սառույցներուն հանդարտութեան վերայ չվտահելով , ճանապարհորդք կամուրջին կէսը վրանով մը ծածկած էին .

կին մեծութիւնն կատարեալ էր : Նոյեմ . 15ին , կէսօրին մեծ դժուարութեամբ կը կարգացուէր ամենէն խոշոր տառերն իսկ . և դեկտ . 15ին , նոյն գրերն անընթեռնելի էին նոյն իսկ լուսոյ ճառագայթից ներքե : :

Դեկտ . 21ին , հասան բեւեռային գիշերոյն կէսերն , որ 125 օր տեսնեց նոր

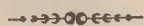
հակառակ ամենօրեայ մաքրութեանց , կարծրացած ձիւնն ճշմարիտ լեռներ կը կազմէր . չրջագայութիւնն անդ դժուարին էր . կամուրջն ծածկուած էր տա-կառներով , պաշարներով , շանց խշտիկներով և ծրարներով :

Երբ օդը գեղեցիկ լինէր , շուներն վրանին ներքեւ քաշուելու սովորու-

Թիւնն ունէին և տրտունջ մ'իսկ չէին բառնար եթէ դիպուածաւ թաթերնուն վրայ կոխուէր: Կամուրջին վրայ այնպիսի տեղեր կը գտնուէին, ընդ որս անկարելի էր անցնիլ առանց լինելու նոցա բարեկամն: Սուսպու սովորութիւն ունէր պահուըտելու տակաւի մը ետին և ցատկելու սուաջին անծանօթին վերայ որ այն կողմերը կը մուտրէր: Ժիւպիւալ սանդուղին վրայ կեցած միշտ ոսկոր կը կրծէր, այնպէս որ անկէց վար իջնելու համար պէտք էր սպասել որ ճաշը վերջացնէ:

(Շարունակելի)

Մ. Գ. ՄՅԱՆՆ

ԸՆՏԱՆԵԱՑ ՊԱՏԻՒՆ

Օրիորդ Լիւսիլ Քօլինեի գիւղին մէջ վարժուհի էր: Նա իւր քով ունէր իւր հայրն ու մայրը. երկուսն ևս ալեւոր, ինչպէս և հիւանդոտ քոյր մը: Ինքն էր որ իւր դրամական համեստ միջոցներով նոցա ապրուստը կը հոգար:

Սորին երջանկութիւն մը կ'ըգար նա մտածելով թէ՛ իւր աշխատութեան շնորհիւ՝ իւր ծերունի ծնողք, քոյրն տուն մ'ունէին և պիտոյից ապահովութեան մէջ էին:

Օր մը՝ անծանօթի մը այցելութիւնը ընդունեց. սա կառավարութեան պաշտօնեայ մ'էր որ կ'գար իւր հօր երբեմն պարտքը պահանջելու, զոր չէր կրցած վճարել: Այս յայտնութեան առջեւ նորատի օրիորդն յուզման վայրկեան մը ունեցաւ, բայց ընդ հուպ սթափեցաւ:

« Պարոն, պատասխանեց նա, հայրս կարողութենէ զուրկ է, բայց հօրս ունեցած պարտք իմ եմ, հաճեցէք պայմանաժամ մը տալ ինձ և աշխատու-

թեամբս այս պարտքը պիտի կրնամ վճարել:

Օրիորդ Լիւսիլ այս այցելութեան նըկատմամբ հօրը չիմացնելու հոգ տարաւ, որպէս զի նմա վիշտ չպատճառէ:

Նա հաստատապէս գործի ձեռնարկեց: Աւելի կանուխ անկողնէն կ'ելնէր և աւելի ուշ կը պառկէր. արշալուսին իւր կարի մեքենային առջեւ նստած էր: Այսպէս փոքր ինչ դրամ կ'շահէր, զոր խնամով կը պահէր: Տարւոյն վերջը կարող եղաւ պարտատիրոջ տանիլ առաջին գումարն առհաշիւ:

Այսքան առաքինութիւն և պատուաւորութիւն անգնահատելի չ'մնացին. պարտատէրն նմանօրինակ մի զոհողութենէ յուզուեցաւ:

— Օրիորդ, ըսաւ նա, հաճեցէք թոյլ տալ ինձ որ ունեցած պահանջիս մնացորդն ձեզ շնորհեմ. բան մը չէք պարտիւր առ իս. աղնուաբար ձեր հօրը տեղը անցաք. ես աւելի ձեզ պարտական եմ:

Օրիորդ Լիւսիլ տուն վերադարձաւ արագաքայլ: Այս խնդրի վրայ իւր բերանը չբացաւ, բայց այն օրն՝ երբ տուն հասաւ, սովորականէն աւելի խանդաղատանօք գրկեց զիւր ծնողք: Այնքան երջանիկ էր՝ ի շնորհս իւր աշխատութեան, իւր հօր պատին ու հանգիստն ազատելուն համար:

Թարգմ.

ԱՂԵՔՍ. ՇԱՔԼԻՆՆ

Զ Բ Օ Ս Ա Ն Ք

Ագարակատիրոջ մին օր մը քաղաք կիջնէ և դիմելով վաճառականի մը փափաք կը յայտնէ իւր ագարակին մէջ պատրաստուած մեծաքանակ պանիրները նորա վաճառել. ուստի սակար-

կութիւնը ըլլալէ վերջ՝ պայմանագիր մը կը կնքուի, որ, եթէ հետեւեալ օր կէս օրին չ'յանձնուի պանիրներն, ագարակատէրն որոշեալ գումար մը իրր տուգանք վճարէ. նոյնպէս վաճառականն ալ, եթէ ետ կենայ իւր խոստումէն:

Արդ, անմիջապէս ագարակատէրը կը վերադառնայ իւր ագարակ, և ունեցած բոլոր պանիրն կ'իջեցնէ ուղղակի երկաթուղւոյ կայարանն: Իրիկունն վերայ հասնելով՝ կատիպուի ինքն ալ կայարանի մօտ գտնուած պանդոկն օթեւանիլ: Կը ներկայանայ պանդոկապետին և կը հարցնէ:

— Ինծի համար ունի՞ք սենեակ մը:

— Դժբաղդարար չկայ, մի միայն վերնայարկը սենեակ մը կայ երկու անկողնով, և միայն մէջն ալ արար մը պառկած է, եթէ կ'ուզէք՝ կրնաք հանգըստանալ:

Ագարակատէրը կ'սկսի մտածել, բայց որովհետեւ ուրիշ պանդոկ չէր գտնուէր կ'ստիպուի հինգերորդ յարկի սենեակը պառկիլ, և սենեկապետը միտեղ երթալով ցոյց կուտայ սենեակը:

Երբ մեկնելու կը պատրաստուէր սենեկապետը, կ'ըսէ իրեն ագարակատէրը.

— Կ'ուզեմ որ, վաղն առաւու ժամը վեցին արթնցնէք զիս:

— Շատ լա՛ւ, կը պատասխանէ սենեկապետը:

Կ'անցնի հազիւ թէ քանի մը վայրկեան, զանգալը կը զարնէ և սենեկապետը կը տեսնուի դրան սեմին վրայ:

— Բայց կ'աղաչեմ, որ ունին դնելով իմ պատուէրին առտուն կանուխ ձայն տրուի ինձ:

Հազիւ թէ սենեկապետն այնչափ սանդուղները չափելով վարիյարկը ոտք դրած էր, խփոյն զանգակին ձայնը վե-

րստին զինքը կը կանչէ: Դարձեալ վեր կ'ելնէ և կը ներկայանայ այն նորեկ հիւրին, և կ'ստանայ հետեւեալ հրամանը:

— Չըլլայ որ մոռնաք վաղն առտու զիս արթնցունելու:

Այսպէս վեց եօթն անգամ, խեղճ սենեկապետը վեր վար իջնելէ և ելնելէ ձանձրանալուն, վերջին անգամ ա'լ աւելի լաւ կը դատէ սենեկին դուրսը ըսպասել, որպէս զի վերստին կանչելու որ լինի՝ դիւրին ըլլայ ներկայանալ:

Ջարմանալին այն է որ, այս անգամ ալ բնաւ չկանչուիր, և զիտելով որ խորքնոյ մէջ է, կուզէ պանդոկապետն ալ այս մարդէն իւր վրէժը լուծել, փոքրիկ կատակադերով մը, ի փոխարէն իւր այնչափ զուր անգը սանդուղին աստիճանները համրելուն:

Կիջնէ վար, և պանդոկին մէջ գըտնուած սեւ ներկին ամանն առնելով, կերթայ մեր բթամիտ ագարակատիրոջ անկողնոյն քով և առանց արթնցունելու, ուղածէն աւելի լաւ, իբրեւ բնական արապի գոյն, կը ներկէ ամբողջ գէմքն ու ձեռները, և կը մեկնի իւր գործին:

Հետեւեալ առաւօտ որոշեալ ժամուն, կերթայ սենեկապետը անկողնոյն մօտ, և արթնցունելով յիշել կուտայ իւր ելնելը, և անմիջապէս կը մեկնի:

Ագարակատէրը կարթննայ և աճապարանօք կսկսի հագնիլ զգեստները, ու կը դիմէ հայելին դէմ՝ որպէս զի չտիէ գլուխը. բայց եւր կը տեսնէ իւր դէմքը որ... սեւ է, կսկսի իւրովի բացագանչել:

— Հա՛յ անմիտ տղայ, հա՛յ. փոխանակ զիս արթնցունելու՝ գացէր արապը արթնցուցեր է: — Եւ իբր թէ ինքը չէ ելնելու անձը, կրկին կը պառկի:

Ա Ձ Դ

Մեր Սեբաստիոյ գործակալ Մեծ Նշան էֆ. Թահմիզեան անձնական գործակալ Պօլիս եկած լինելով, Հանդիսիս գործակալութիւնն ստանձնած է ի Սեբաստիա Մեծ. Միհրան էֆ. Թաշեան, որոյ մեր շնորհակալութիւնն կ'յայտնեմք:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՍՐԲՁԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
Հ Ի Ն ՈՒԽՏԻ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՅ

ՍԱՀՎԱ ՔԻՉՆԱՅ ՍԱՀԱԿԵՆ

ՏՊԱԳՐ. ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Կեդրոնատեղին է Հանդիսիս տպարանն, Կ. Պօլիս Էսկի Զապրիէ ճատտէսի, Թիւ 61:

ՍՄՈՒՆ ԳԱՐԱՄԱՋԵԱՆ

ՀԱԽԱՔԱԾՈՅ

Ընտիր Գրուածոց

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՏԵՆԱԴԻՍ

Հանդիսիս Տպարանէն ի լոյս ընծայուած այն դասագիրք կը պարունակէ ազգային և օտար հեղինակաց հատընտիր գրուածներ, մեծաւ մասամբ նոր, գրագիտական գլխաւոր կանոններ, հակիրճ կենսագրութիւններ, և այլ կարեւոր ծանօթութիւններ, այնպէս որ կրնայ ըսուիլ թէ հայ մանկտեղն մտաւոր զարգացման գերազանց օժանդակ մ'է այս նոր հրատարակութիւն:

Գին 7 1/2 դահեկան

Կեդրոնատեղին է Բիւզանդ Պօզաճեանի կեդրոնական գրատունն, Կ. Պօլիս, Պահճէ Գրու, Բիւզիւքեան դեղարանի դէմ: Կը գտնուի նաև բոլոր հայ գրավաճառաց քով:

ԱՐՏՈՆԱՏԵՐ Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

ՊԱԳՐԻՉ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ Կ. Պօլիս, Էսկի Զապրիէ ճատտէսի Թիւ 61

ՀԱՆԵԼՈՒԿ 20

Ո՞վ է այն մարդասպանը՝ որուն եթէ գլուխ մի տաւ, հազարաւոր գլուխներ կ'ունենայ:

ԲԱՐՈՒՆԱԿ Յ. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ՀԱՆԵԼՈՒԿ 21

Երկու մակրայ յար եւ նման,
ձախրին յայեր քէ միանան:

ՆՈՅՆ

ՀԱՆԵԼՈՒԿ 22

Մարմինս ունի երկու երկայն մասեր.
Դիւէն ց'պոյն ունի ոտներ.
Բազմաթիւ ոտներով իսկ այսօր.
Անի չ'պայեր ոչ երբէք հետի:

Պ. Ս. ՈՒՐԱՆԵԱՆ

ԾԱՂԻԿ ՄԱՆԿԱՆՑ

Կը հրատարակուի տետր առ տետր 16 երեսէ բաղկացեալ 15 օրը միանգամ Տարեկան գինն է կանխիկ 30 դշ. արծ. մէճիս Պօլսոյ համար: — Գաւառաց համար 40 դաշեկան: 4 բուքի Ռուսաստանի համար: — Մէն մի տետրակին գինն է 50 փարայ:

Բաժանորդագրութեան տեղերն են՝ Կ. Պօլիս Էսկի Զապրիէ ճատտէսի, Թիւ 61. Հանդիսիս խմբագրատունը. — Կոմսէրճի գլուխ՝ Զրավաճառ Պօզա և Զակոր աղայից խանութները:
Ադրիանուպօլիս. — Արամ էֆ. Սըվաճեան.
Ատանա. — Պետրոս էֆ. Ուրֆալեան.
Գաշիք. — Զառաջգիմասէր ընկերութիւն.
Երզնկա. — Գրիգոր էֆ. Տէր Գարբէլեան.
Եօզլաթ. — Միհրան էֆ. Քիւրքեան.
Զմիւռնիա. — Ուսումնասիրաց (Էնկերութիւն, Թիւքիզ. — Մեծ. Խմբ. Աղբիւր Հանդիսի, Կարին. — Մեծ. Յակոբ էֆ. Համամճեան.
Մէրսին. — Գրիգոր էֆ. Տէր Արփարեան.
Մանիս. — Մանածիւղ Ուսումնասիրաց Ընկ. Մարտուն. — Զ. Թ. էֆ. Գայաեան.
Նիկոմիդիա. — Յակոբ էֆ. Տէր Աղարեան.
Ռոստոմ. — Ռուբէն էֆ. Գօլանճեան.
Սամսոն. — Միհրան էֆ. Քիւրքեան.
Սեբաստիա. — Միհրան էֆ. Թաշեան.
Սիմֆերոպօլ. — Արծ. Օգոսէնարեան Զոյ. Կոչալճեան.
Տրապիզոն. — Նշան էֆ. Կալայճեան.
Օրտու. — Մեծ. Յովհ. էֆ. Արսլանեան: